

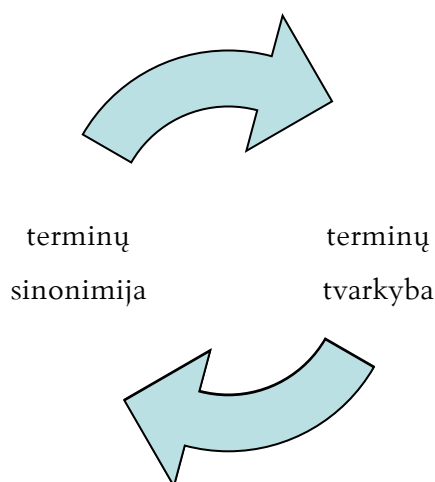
AR TERMINŲ SINONIMIJA YRA TRŪKUMAS?

Santrauka

Straipsnyje terminų tvarkybos kontekste nagrinėjama sisteminė lietuvių kalbos terminų sinonimija. Remiantis svarbiausiais lietuvių terminologijos darbais ir terminografijos duomenimis, aptariamas terminų sinonimijos vertinimas, jos santykis su terminų tvarkyba ir permąstoma pagrįstosios terminų sinonimijos sąvoka.

Lietuvių terminologijoje jau kone prieš pusę amžiaus pradėta teigti, kad terminai be sinonimų tėra siekiamybė. Pamatiniuose lietuvių terminologijos darbuose (St. Keinio, K. Gaivenio) nei prie terminams keliamų reikalavimų, nei prie terminų norminimo principų mononimija nepriskiriama.

Straipsnyje teigiama, kad terminų sinonimiją ir terminų tvarkybą sieja apikryptis ryšys: sinoniminiai terminai yra terminų norminimo priemonė bei pasekmė, terminų norminimo principų (pvz., grynumo, ekonomijos, sistemiškumo ir kt.) taikymas tam tikru mastu gausina terminų sinonimiją.

Taigi, daroma išvada, kad nors dėl pragmatinių priešasčių terminų sinonimija vengtina ir ją reguliuoti tikslinga, tačiau terminų sinonimiją vertinti tik kaip trūkumą nėra tikslu.

Terminų sinonimija yra nevienalypis reiškinys, skirtingos sinoniminių terminų atsiradimo priešastys, pobūdis, komunikacinė situacija, kontekstas. Terminų sinonimijoje susipina kalbinis, kognityvinis bei komunikacinis terminų lygmenys, todėl pagrįstoji sinonimija neturėtų būti apribota, kaip įprasta lietuvių terminologijoje, tik dviem terminologės A. Kaulakienės akcentuotais sinonimų tipais, kurių opozicijos pagrindas yra raiška (kilmė ir ilgis), arba siejama vien su pradiniu terminijos raidos tarpsniu, naujomis sąvokomis.

Straipsnyje atskirai aptariami motyvaciniai sinonimai ir atskleidžiama, kad jie gali būti tiek terminų norminimo pasekmė bei priemonė, tiek nevienodo konceptualizavimo bei sąvokų klasifikavimo rezultatas. Griežtai teigti, kad vartotinas tik vienas iš jų, negalima.

ESMINIAI ŽODŽIAI: terminų sinonimija, terminų tvarkyba, pagrįstoji sinonimija, motyvaciniai sinonimai.

ASTA MITKEVIČIENĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
asta.mitkeviciene@lki.lt